

Barraca de cal Robert

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Cal Robert
Alçada: 356

Coordenades:

Latitud: 41.63111
Longitud: 1.88802
UTM Est (X): 407378
UTM Nord (Y): 4609417

Classificació

Número de fitxa 08053-378
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Caldria una desbrossada de la vegetació que l'envolta i restaurar la barraca. L'erosió, la pluja i el vent acabaran malmeten la data gravada de la llinda ja que aquesta pedra s'escorxa fàcilment.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0080001700000H
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 11/03/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada a mà dreta de la pista que un cop passat cal Robert va fins a la font de la Canaleta, en terme de Rellinars. Es troba uns metres abans del revolt on neix el torrent de cal Robert, en una feixa força planera completament envoltada per una brolla espessa de romaní florit.

La barraca està adossada a un marge de pedra seca. És de planta quadrangular, de 3,10 per 3,20 metres a l'exterior i de 2,50 per 1,75 metres a l'interior. Els rocs emprats en la construcció són molt grossos, sense desbatar, amb pedruscall entremig en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està desplaçada del centre de la façana, i orientada al sud-oest, amb una única llinda, plana. De la llinda destaca la data gravada a mà esquerra de 1892. La pedra s'està escorxant.

Els brancals són rectes. Mesura 0,80 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,48 metres. Els murs tenen un gruix oscil·lant de 0,50 a 0,60 metres. Sobta en canvi, el gruix de la façana que mesura entre 0,25 i 0,30 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades, amb una volta de tancament formada per cinc lloses rectangulars de dimensions considerables. A l'angle dret de la façana principal hi ha una sortida de fums ben quadrada.

A l'exterior ha perdut una bona part del voladís característic i s'ha començat a esfondrar la corona posterior pel seu angle est.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 8113.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castells i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de

pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

